

Betænkning

over forslag til lov om filmcensur.

(Afgivet af udvalget den 27. februar 1969).

Udvalget har i 7 møder drøftet lovforslaget og har herunder haft samråd med justitsministeren, der endvidere skriftligt har besvaret en række af udvalget stillede spørgsmål.

Fællesrepræsentationen for Danmarks Biografteatre har skriftligt henvendt sig til udvalget, ligesom en deputation fra organisationen har haft foretræde for udvalget.

Et *flertal* (udvalget med undtagelse af Vestergaard Poulsen) tilslutter sig vokscensurens afskaffelse dels af hensyn til ytringsfriheden, dels ud fra det synspunkt, at det må overlades til den enkelte selv uden statslig indgriben at tage stilling til, hvilke film man vil se.

I forbindelse med forslaget opretholdelse af børnecensuren har man drøftet en ordning, hvorefter ansvaret for, hvilke film børn og unge må se, er overladt til forældrene. Ifølge denne ordning skulle børn og unge kunne få adgang til en film, der af censuren er erklæret for uegnet for de pågældende aldersgrupper, mod forevisning af en attest underskrevet af en af forældrene. Af kontrollensyn skulle det så pålægges biografteatrene at returnere de indleverede attester til forældrene. Et flertal i udvalget stillede sig skeptisk over for den skitserede ordning, men et *flertal* (udvalget med undtagelse af Vestergaard Poulsen og Poul Dam) er enig om, at opretholdelsen af censuren over for børn og unge må betragtes som et forsøg, hvis fortsatte eksistens må afhænge af yderligere drøftelser og erfaringer, specielt udviklingen i forbindelse med vokscensurens afskaffelse. Et *mindretal* (Poul Dam) konstaterer med tilfredshed, at udvalgets flertal betragter „opretholdelsen af censuren over for børn og unge . . . som et forsøg, hvis fortsatte eksistens må afhænge af yderligere

drøftelser og erfaringer. . .“. Mindretallet, der er overbevist om, at slutresultatet vil blive censurens fuldstændige ophævelse, ser imidlertid ingen grund til at lade denne foregå i to tempi og stiller derfor ændringsforslag nr. 1 om en ændret affattelse af lovforslaget. Det skal tilføjes, at mindretallet anser det for påkrævet, at der stilles større midler til rådighed for børnefilmnævnet og — gennem filmfonden — for produktion og distribution af film, der er særlig egnede for børn og ungdom.

Udvalget har med ministeren drøftet, om ordene „skadelig for børn“ i forslaget § 1, stk. 3, eventuelt kunne ændres til: „uegnet for børn“. Udvalget er enig med ministeren i, at da man både i Norge og Sverige arbejder med et skadeskriterium, vil hensynet til nordisk retsenhed tale for at bevare skadeskriteriet. Man er endvidere enig med ministeren i, at afgørelsen skal træffes på grundlag af censorernes sagkyndige bedømmelse og ikke ud fra mere eller mindre subjektive vurderinger af, hvad børn bør se. Udvalget er enig med ministeren i, at en bestemmelse, der lægger vægten på filmens egnethed, synes at rumme en risiko for en vurdering efter moralske eller kunstneriske principper.

Udvalget har endvidere med ministeren drøftet det foreslåede ankenævns sammensætning og størrelse. Udvalget er enig med ministeren i, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at ændre antallet af medlemmer i ankenævnet. Justitsministeren har over for udvalget oplyst, at det er hans hensigt at anmode børnefilmnævnet om at fremkomme med en indstilling om beskikkelse af et af nævnets medlemmer som medlem af ankenævnet.

Udvalget har ligeledes med ministeren

drøftet spørgsmålet om reglen i forslaget § 2, stk. 2, og § 3, stk. 3, hvorefter ingen kan beskikkes eller genbeskikkes som censor eller medlem af ankenævnet, når den pågældende er fyldt 60 år, bør erstattes med en regel, der sætter en grænse for antal genbeskikkelser. Drøftelserne har resulteret i, at justitsministeren har stillet nedenstående ændringsforslag nr. 3, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Udvalget har drøftet spørgsmålet, om Danmarks radio ved udsendelse af film i TV anlægger samme bedømmelse af ældre film, som oprindeligt har været anlagt af den daværende filmcensur. Danmarks radio har i en udtalelse til ministeriet for kulturelle anliggender i anledning af et spørgsmål fra udvalget oplyst, at man under hensyn til den ændring, der kan være sket i vurderingen af film i retning af større liberalitet, fra tid til anden har placeret en ældre film, der af censuren var blevet betegnet som forbudt for børn, men som nu må anses for ret uskadelig, lidt tidligere på TVs aftenprogram, end man ellers ville have gjort. Justitsministeren har endvidere oplyst, at Danmarks radio i flere tilfælde har anmodet censuren om at omcensurere ældre film, hvis man har skønnet, at censuren efter den praksis, som nu følges, muligt vil komme til et andet resultat. Udvalget lægger vægt på, at der på denne måde sker en omcensurering af ældre film, således at censurens autoritet ikke blive devalueret.

Udvalget har endvidere — på baggrund af en vis frygt for, at biograferne skulle blive oversvømmet af film, som hidtil ville være blevet forbudt — med justitsministeren drøftet, om der i praksis af udlejerne stilles krav til biograferne om, at de skal vise film, de ikke selv har ønsket at vise, for at få lov til at fremvise den eller de film, de har ønsket at leje. Justitsministeren har oplyst, at ifølge § 16 i lov nr. 155 af 27. maj 1964 om film og biografer må udlejning af en enkelt film ikke fra udlejerens side betinges af, at der skal aftages flere film. Overtrædelse af bestemmelsen straffes ifølge lovens § 37, stk. 1, med bøde. Udvalget henstiller til ministeren for kulturelle anliggender, at der træffes foranstaltninger til en strengere håndhævelse af loven om film og biografer på dette punkt.

Udvalget har drøftet spørgsmålet om,

hvordan man kan sikre, at trailere forbudt for børn ikke vises ved forestillinger tilladte for børn. Justitsministeren har oplyst, at trailere undergives en selvstændig bedømmelse fra censurens side, og at der ikke anlægges en lempeligere bedømmelse af trailere for at imødekomme udlejernes ønske om, at trailere kan vises sammen med så mange forskellige film som muligt. Ministeren har oplyst, at ministeriet i 1960 konstaterede visse tilfælde, hvor trailere forbudt for børn blev vist sammen med børnetilladte film. Man påtalte forholdet over for bevillingshaverne og gjorde samtidig Fællesrepræsentationen for Danmarks Biografteatre opmærksom på forholdet. Ministeriets henvendelse blev optaget i „Biografbladet“, som samtidig stærkt indskærpede bevillingshaverne, at reglerne skulle overholdes. Siden denne henvendelse har hverken justitsministeriet eller filmcensuren modtaget klager over forevisning af børneforbudte trailere sammen med børnetilladte film.

Fællesrepræsentationen for Danmarks Biografteatre har over for udvalget udtrykt frygt for, at de lokale politimestre også efter ændringen af bestemmelsen i straffelovens § 234 om pornografi individuelt kunne gribe ind over for film, der f. eks. viste volds-scener. Justitsministeren har i den anledning oplyst, at hvis straffelovens § 234 ændres som foreslået, vil der ikke være hjemmel til at skride ind over for pornografiske film. Der har aldrig været, og der vil fortsat ikke være grundlag for, at politiet griber ind over for voldsfilm. Beskrivelse eller forevisning af vold er ikke strafbart, hvad enten det sker i bøger, på film, teater eller lignende. Der er heller ikke på andre områder nogen nævneværdig risiko for tiltale.

Udvalget har endvidere drøftet, om der var mulighed for i lovforslaget af indføje en regel om, at spillefilm vist i fjernsynet bliver underkastet lovforslagets censurordning. Justitsministeren har oplyst, at en sådan ordning for fjernsynets vedkommende formentlig måtte gå ud på at pålægge fjernsynet pligt til at forelægge spillefilm, der ikke tidligere har været vist offentligt, og som derfor ikke har været underkastet censurens bedømmelse, for censuren med anmodning om, hvorvidt filmen — hvis den skulle bedømmes med henblik på offentlig forevisning —

ville være blevet forbudt for børn under 12 eller 16 år. Der måtte endvidere pålægges fjernsynet pligt til i programmet og i forbindelse med speakerens annoncering af udsendelser at give oplysning om censurens bedømmelse. Justitsministeren har endvidere oplyst, at det ville være vanskeligt at indpasse en bestemmelse om forelæggelsespligt for Danmarks radio i lovforslaget. Efter justitsministeriets opfattelse burde den i givet fald måske også snarere optages i den lovgivning, som regulerer radioens forhold. Justitsministeren har desuden oplyst, at det må antages at være muligt uden gennemførelse af lovregler herom at sikre det fornødne samarbejde mellem Danmarks radio og filmcensuren med hensyn til bedømmelsen af ikke tidligere censurede spillefilms egnethed for børn. Det er i denne forbindelse oplyst, at justitsministeriet — såfremt lovforslaget gennemføres i den foreliggende skikkelse — har til hensigt gennem kulturministeriet at rette henvendelse til Danmarks radio med henblik på at opnå en aftale om etablering af et sådant samarbejde. Udvalget lægger vægt på, at en sådan henvendelse til kulturministeriet fører til en ordning, der i praksis virker lige så betryggende, som hvis der fandtes en lovbestemmelse, der forpligtede TV til at forelægge spillefilm for censuren.

Det har endvidere været drøftet i udvalget, om det var muligt at gennemføre et krav om en varedeklarationsordning, der kunne vejlede med hensyn til indholdet af de film, der vises i biograferne. Da den fremtidige censur er sammensat specielt med henblik på en bedømmelse af films egnethed for børn, vil varetagelsen af denne opgave ikke kunne henlægges til censuren. Dertil kommer, at det af hensyn til ytringsfriheden vil være betænkeligt, at en sådan bedømmelse, der i et vist omfang får karakter af en kvalitetsbedømmelse, foretages af et statsligt organ.

Det har endelig i udvalget været diskuteret, om bestemmelsen i forslagets § 1, stk. 3, 3. pkt., om censurens adgang til at gøre godkendelse betinget af, at nærmere angivne billeder eller afsnit af filmen bortklippes, burde udgå. Det har været gjort gældende, at censurens tilkendegivelser vil kunne blive brugt som pression fra den producent eller udlejer, som af økonomiske

grunde er interesseret i, at filmen godkendes for børn, mod instruktør og forfatter og dermed være en begrænsning af den kunstneriske ytringsfrihed og indirekte en form for censur. Et *flertal* (udvalget med undtagelse af Lene Christensen og Poul Dam) er imidlertid af den opfattelse, at denne form for pression vil opstå, selv om bestemmelsen udgik. Ingen vil nemlig kunne hindre, at producenten eller udlejer enten selv eller efter aftale med forfatter og instruktør søger at foretage sådanne beskæringer, at en film, der måtte formodes ikke at kunne opnå censurens godkendelse herefter, vil kunne godkendes. Det vil formentlig ikke frembyde alt for store vanskeligheder for producenter eller udlejere, som har kendskab til censurens praksis, at danne sig et ret sikkert billede af, hvilke scener der må fjernes, for at godkendelse kan opnås. Et *mindretal* (Lene Christensen) kan ikke være enig i flertallets opfattelse. Der er væsentlig forskel på, om der inden færdiggørelsen af en film tages hensyn til censurens forventede indstilling, eller om der efterfølgende foretages beskæringer af en færdiggjort film. Kun i det sidste tilfælde krænkes den kunstneriske frihed. Mindretallet må derfor fastholde forslaget om, at § 1, stk. 3, 3. pkt., udgår, og stiller som følge heraf ændringsforslag nr. 2.

Justitsministeren har stillet nedenstående ændringsforslag nr. 4, hvorefter lovens ikrafttræden udskydes fra 1. april 1969 til 1. juli 1969.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Lene Christensen, Vestergaard Poulsen og Poul Dam) forslaget til *vedtagelse* med de af justitsministeren under nr. 3 og 4 foreslåede ændringer.

Et *mindretal* (Lene Christensen) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af justitsministeren under nr. 3 og 4 foreslåede ændringer samt med den af mindretallet under nr. 2 foreslåede ændring.

Et *andet mindretal* (Vestergaard Poulsen) kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse og vil ved 3. behandling stemme imod lovforslaget. Mindretallet vil ved 2. behandling nærmere motivere sin stilling.

Et tredje mindretal (Poul Dam) indstiller lovforslaget til vedtagelse med den af mindretallet under nr. 1 foreslåede ændring.

Ændringsforslag.

Af et mindretal (Poul Dam):

1) Lovforslaget affattes således:

„Forslag

til

Lov om filmcensurens ophævelse.

§ 1. Lov nr. 117 af 13. april 1938 om biografteatervæsenets ordning §§ 20-23 ophæves.

§ 2. Loven træder i kraft den 1. april 1969.“

Af et mindretal (Lene Christensen):

Til § 1.

2) I stk. 3 udgår sidste punktum.

Af justitsministeren, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af Poul Dam):

Til § 2.

3) Stk. 2, 2. pkt., affattes således:

„Ingen kan genbeskikkes mere end 2 gange.“

Til § 7.

4) I stk. 1 ændres „1. april“ til: „1. juli“.

Bemærkninger.

Til nr. 3.

Bestemmelsen om, at ingen, som er fyldt 60 år, kan beskikkes eller genbeskikkes som medlem af censuren eller ankenævnet, har til formål at sikre, at hvervet som filmcensur eller medlem af ankenævnet udøves af personer, der har nær kontakt med børne- og ungdomsproblemer. Man har imidlertid fundet det mere hensigtsmæssigt, at dette hensyn varetages gennem en regel, der begrænser antallet af genbeskikkelser. Da medlemmerne af censuren og ankenævnet på den anden side bør kunne fungere i et passende tidsrum, foreslås det, at antallet af genbeskikkelser fastsættes til 2, således at den længste samlede funktionstid bliver 12 år.

Til nr. 4.

Da oprettelsen af nye censororganer, navnlig besættelsen af hvervene som medlemmer af censuren og ankenævnet, vanskeligt vil kunne gennemføres inden den 1. april 1969, foreslås det at udskyde lovens ikrafttræden til den 1. juli 1969.

Lis Møller.	Langkilde.	Lembourn, formand.	Vestergaard Poulsen.	Ib Thyregod.
Eva Ree, næstformand.	Per Møller.	Else-Merete Ross.	Jørgen Andersen.	
Svend Haugaard.	K. Axel Nielsen.	Lene Christensen.	Hans Hækkerup.	
Bodil Koch.	Niels Matthiasen.	Knud Nielsen.	Poul Dam.	